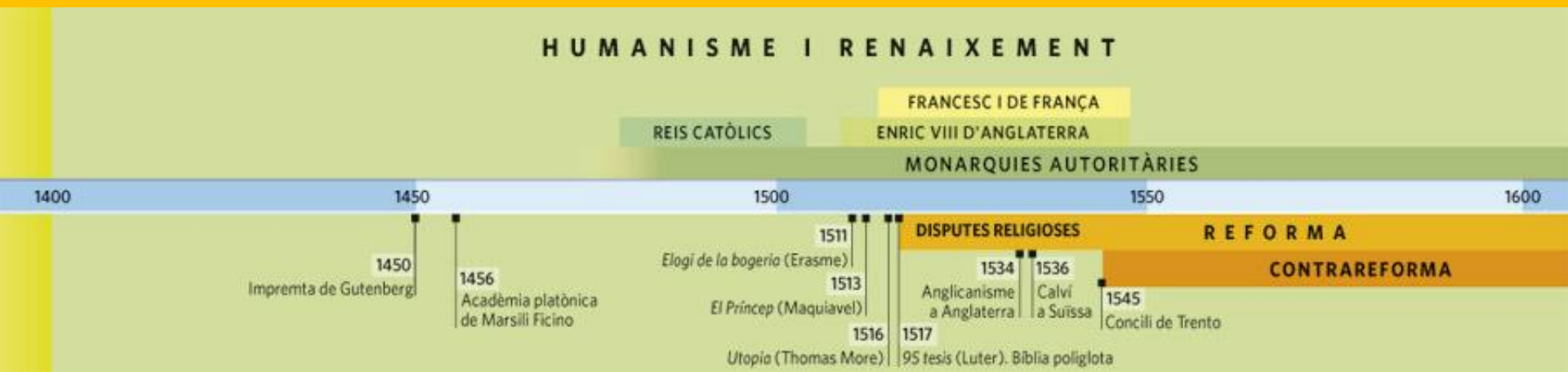

TEMA 9.

EL NAIXEMENT DEL MÓN MODERN

Per què l'edat moderna comença al segle XV?

S.XV –
XVI

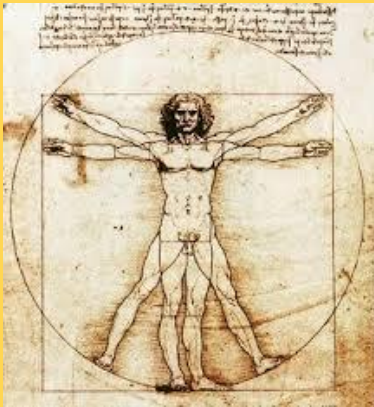
SUPERACIÓ D'UNA GRAN CRISI

Canvis importants

Al pensament → Humanisme
A l'art → Renaixement
A la religiositat → La Reforma Protestant

NOVA SOCIETAT MÉS CRÍTICA

L'home de Vitruvi.
Leonardo Da Vinci

LA CREACIÓ
Miguel Angel

Martí Luter

S. XIV: Crisi

Males collites: baixa producció, pocs aliments

Guerres

Malalties: Pesta negra (1348)

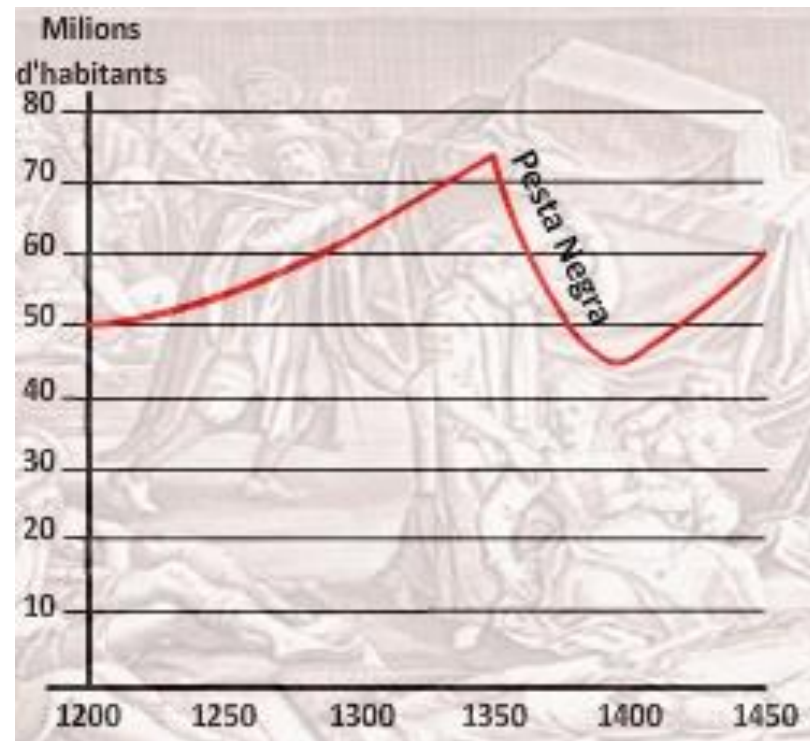
S. XV i XVI: Creixement

DEMOGRAFIA ANTIC RÈGIM

Natalitat elevada

Mortalitat elevada

Crisis periòdiques

Hi ha millores sanitàries: que fan que desapareguin epidèmies com la Pesta Negra i per tant augmenti la població.

Hi ha millores tecnològiques: com els canvis als sistemes de navegació o l'aparició de nous invents com l'IMPREMTA.

Hi ha un augment de l'activitat agrícola: el augment de població fa que augmenti la demanda d'aliment.

Hi ha una millora de l'activitat comercial: els avanços tecnològics contribueixen a que es millori la navegació i es puguin fer rutes més complicades.

ACTIVITAT ECONÒMICA

Augment de la producció i la demanda
(descobriments geogràfics).

Increment comerç → millora sistema bancari.

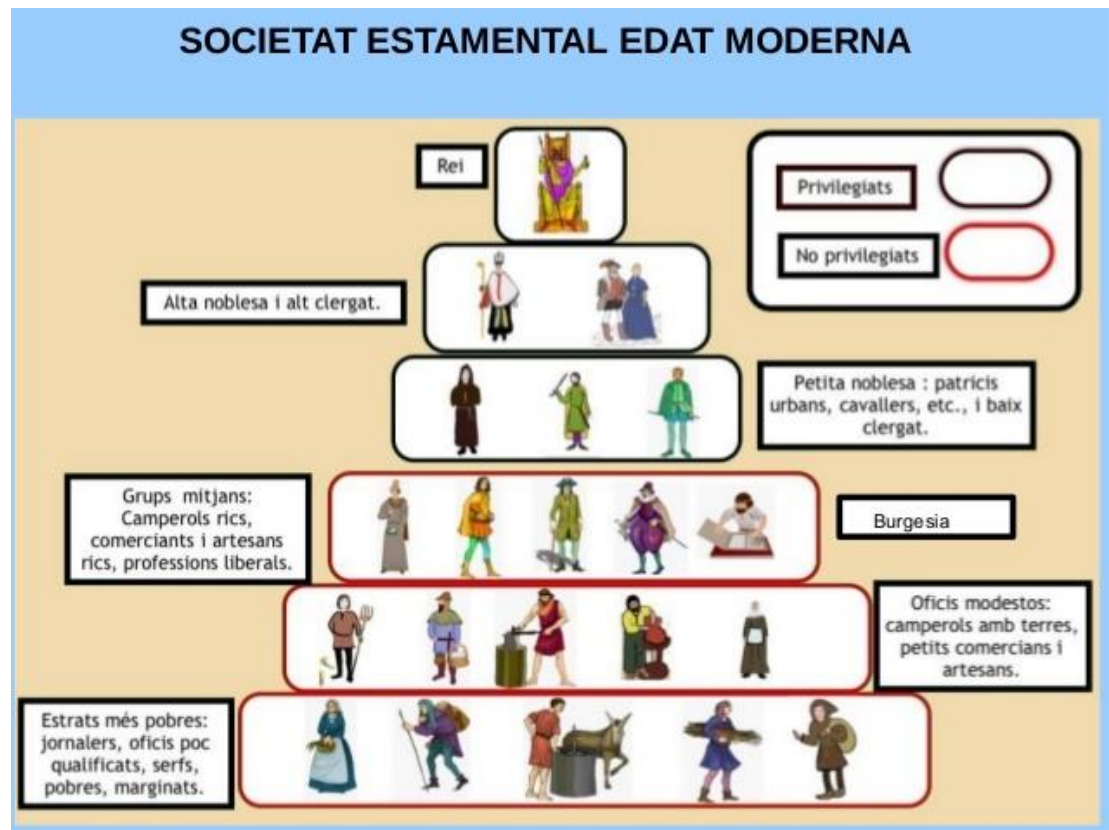
Importància de les ciutats amb ports: Venècia, Anvers, Sevilla...

Agricultura → base de l'economia.

SOCIETAT

- Continuava sent
estamental.

-Dins els no privile-
giats, importància
de la **BURGESIA**:
grans comerciants
i banquers.

MONARQUIES AUTORITÀRIES

Transició entre **Monarquia Feudal** i **Monarquia Absoluta**.

Procés d'enfortiment del poder dels reis:

Burocràcia: administració professional i centralitzada.

Exèrcits: S'augmenten i són més fixes al servei del rei.

Impostos: s'augmenten. A vegades sotmesos als **parlaments**.

Xarxa diplomàtica.

Cort (casa del rei) s'instal·la en una ciutat fixa: la capital.

GRANS REGNES s. XV i s. XVI

França
Anglaterra
Espanya
Rússia

Exemples de monarquies autoritàries

Enric VIII (Anglaterra)

Francesc I (França)

PENÍNSULA IBÉRICA

s. XV: CINCO UNITATS POLÍTIQUES

LA BURGUESIA A L'EDAT MODERNA

- La burgesia estava formada per artesans, comerciants, professionals (metges, advocats, etc), mercaders i bankers. S'estaven enriquant molt. Pertanyien al poble ras.
- No trobaven just que el poder polític estigués en mans de la monarquia i la noblesa, quan eren ells qui creaven la riquesa.
- La burgesia cada cop acceptava menys els governs absolutistes

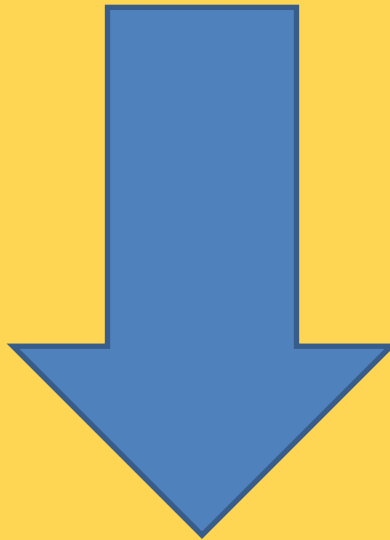

Per què la burgesia cada vegada volia més poder?

PODER ECONÒMIC

**NO TENIEN TERRES COM
ELS NOBLES**

**POSSESIÓ DE CAPITAL,
Intervenien en activitats: viatges
comercials, manufactures, banca...**

GRAN INFLUÈNCIA POLÍTICA

INICI DEL CAPITALISME

Rembrandt, Els Síndics dels Drapers 1661.

- Al S. XV apareixen les primeres empreses.
- Apareixen les bases del capitalisme comercial.

L'HUMANISME

- **L'ésser Humà** és el centre d'interès (ANTROPOCENTRISME).
- Recuperació de l'**antiguitat** com a referent. S'estudien textos en llatí i grec.
- La **Raó** i l'**Experiència** com a centres de recerca.
- Gran **curiositat**: aspiració d'un coneixement integral.

Principals pensadors Humanistes:

- **Erasme de Rotterdam**, pensador holandès (Elogi de la Follia)
- **Thomas More**, jurista
- **Joan Lluís Vives**, pensador i teòric de l'educació.
- **Nicolau Copèrnic**, va desenvolupar la teoria heliocèntrica.
- **Andreas Vesal**, estudis d'anatomia.
- **Miquel Servet**, estudis sobre la circulació sanguínia.
- **Leonardo da Vinci**, gran artista, enginyer, i científic.

Difusió de l'Humanisme: invenció de la **impremta de tipus mòbils** (Guttemberg, 1440).

Els humanistes i les acadèmies

ELS HUMANISTES van crear molts centres d'interès per al estudi de la cultura clàssica.

La intenció per **unir els esforços intel·lectuals** feren que els humanistes crearen les **acadèmies** que es dedicaven a la traducció de manuscrits i a l'intercanvi de coneixements, teories i pràctiques.

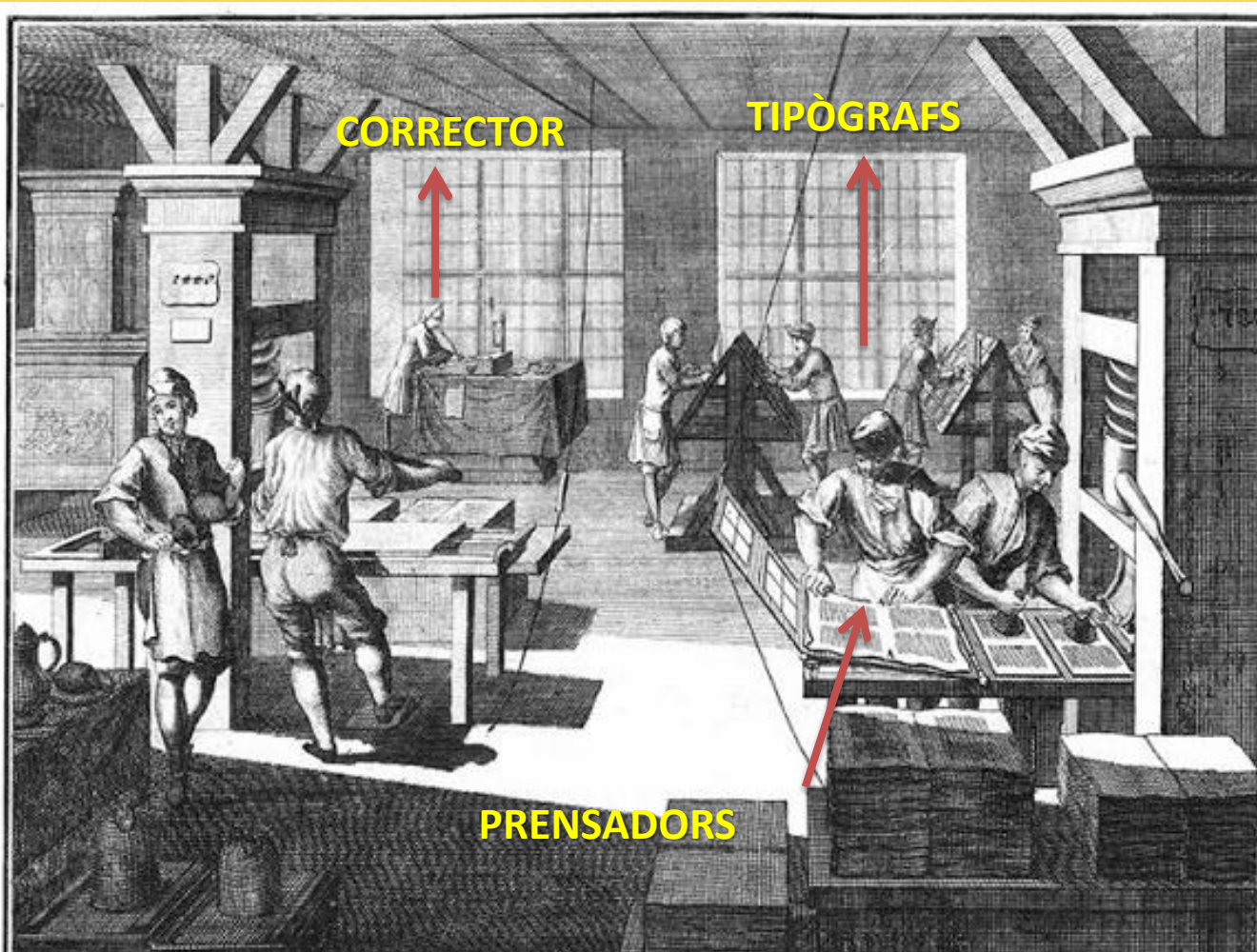

L'Italià **PETRARCA** és considerat el primer gran humanista.

Erasme de Rotterdam és el més prestigiós i universal.

Impremta de Guttemberg

1. **ELS TIPOGRAFES**
componen el text
amb els tipus mòbils.

2. **LA PLACA** es
cobreix de tinta.

3. **ELS PRENSADORS**
l'imprimeixen i
assequen els fulls.

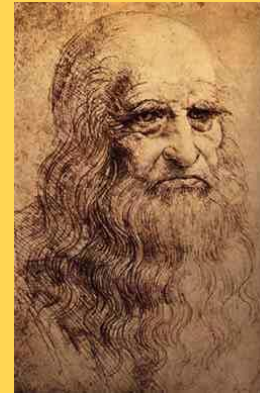
4. **ELS CORRECTORS**
les llegeixen per
corregir errades.

Quins ideals proposaven els humanistes?

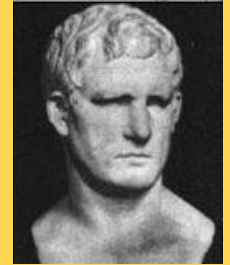
- **L'Home nou:** **La Llibertat, la raó i el progrés:**
(l'esser més perfecte dels creats per Déu)
Recorda: Home=centre del univers
Creien que Déu havia creat a l'home i li havia atorgat llibertat i capacitat de raonar i el deixava que progressaren.
- **L'interès científic:**
Adquirir nous coneixements, amb un mètode de treball basat amb l'observació i experimentació

 - **L'Educació:**
Creien en l'ensenyament com a mitjà per afavorir el progrés humà.
Recorda. Van fomentar les acadèmies
- **El redescobriment de l'antiguitat**
Recorda: interès per Grècia i Roma (Plató i Aristòtil)

L'home de vitruvi

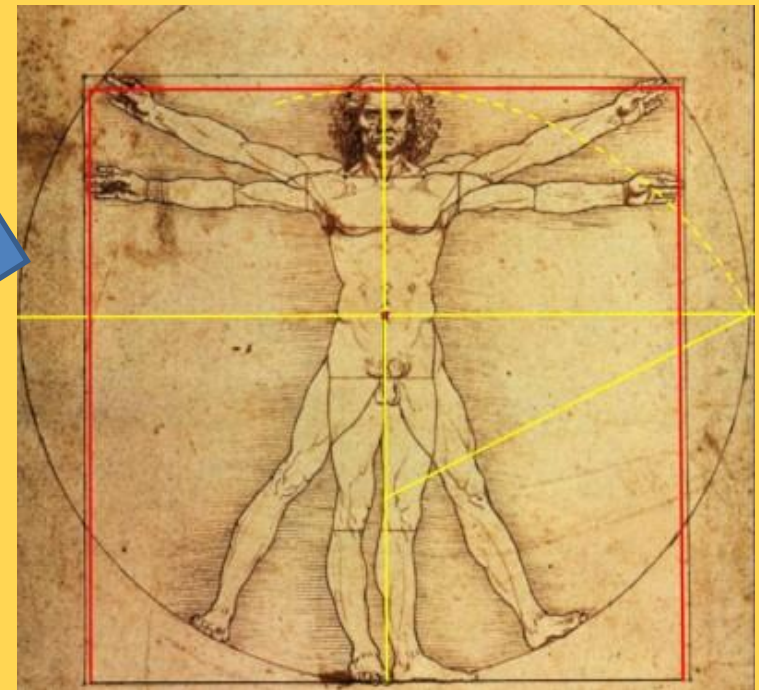
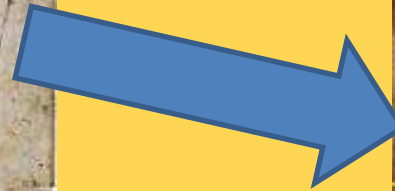
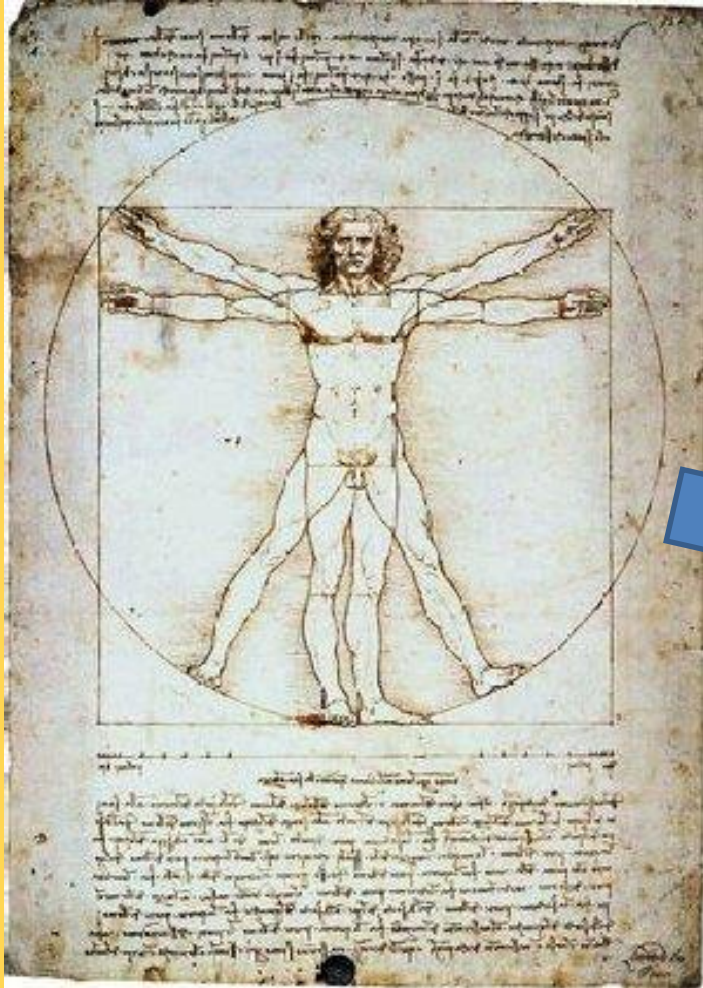

Leonardo Da Vinci.

Vitruvi

- Les proportions del cos Humà.

ERASME DE ROTTERDAM

- S'oposava clarament al pensament **medieval** perquè el considerava ple d'ignorància i de superstició .
- Va defensar la **llibertat de llegir, reflexionar i investigar** per conèixer la veritat.
- Va promulgar una **reforma moral** de l'església per fer compatible el cristianisme amb la cultura clàssica.
- Creia que **l'actitud religiosa** es trobava dins de la pròpia ànima i no amb les «cerimònies pomposes de l'església»

LA REFORMA PROTESTANT

CRISI ESPIRITUAL DE L'ESGLÉSIA

LUXE EXAGERAT

Escassa cultura i
relaxació dels
costums del clero

Compravenda de
càrrecs
eclesiàstics

Venda de butlles i
d'indulgències

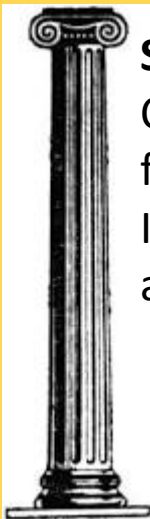
MARTÍ LUTER (1483-1546).

ALEMANY, FRARE AGUSTÍ

- EL 1517 publicà **95 TESIS** contra la doctrina catòlica i la jerarquia eclesiàstica.
- Crítica al papa (Lleó X) arrel de les indulgències per la construcció de la basílica de Sant Pere.

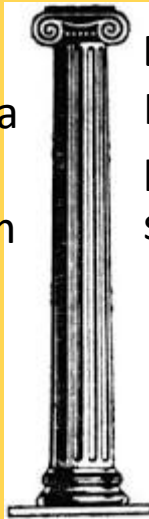

Defensava una nova religiositat, fonamentada en tres pilars bàsics:

Salvació per la Fe:

Creure que només amb la fe obtindràs la salvació.
I no per indulgències com avanç.

L'autoritat de la Bíblia

Ha de ser interpretada pels creients i no pels sacerdots.

Sacerdoci universal:

Tots els batejats són sacerdots.
Per a guiar-los hi ha pastors que es poden casar i treballar

LUTERANISME:

- Les persones es salven per la **FE** i no per les OBRES.
- **No es necessiten intermediaris** entre les persones i Déu.
- La interpretació dels **textos sagrats** depèn de cada persona i no del clergat.
- Només dos sacraments són vàlids: BAPTISME I EUCARISTIA.
- Ha de desaparèixer el culte a les verges i als sants.
- Luter nega l'autoritat al papa.

ALTRES MOVIMENTS DE LA REFORMA RELIGIOSA:

- **CALVINISME**: predicat per **Joan Calví** (predestinació).
- **ESGLÉSIA ANGLICANA**: **Enric VIII** va iniciar una nova església a Anglaterra amb ell com a cap, arrel de la negació del papa de no concedir l'anul·lació del seu matrimoni per poder-se tornar a casar.

- **ESGLESIA CALVINISTA:**

SUÏSSA amb Joan Calví.

Predestinació → sols alguns es poden salvar (els predestinats)

El treball dignifica. Els treballadors són exitosos → per tant predestinats a la salvació

- **ESGLESIA ANGLICANA:**

ANGLATERRA, Enric VIII.

Com el papa li negà el l'anul·lació de

matrimoni amb

Caterina d'Aragó va

crear la seva pròpia

religió i es va

autoproclamar papa.

Associació

església/estat.

La división religiosa en Europa Occidental en el siglo XVI

LA CONTRAREFORMA

Quan l'Església catòlica pren consciència de la dimensió del protestantisme comença un moviment per frenar-lo i millorar el funcionament de l'Església.

1542: S'estableix a Roma la **Congregació de la Suprema Inquisició**, per dur a terme la repressió contra els heretges.

CONCILI DE TRENTO (1545 al 1563):

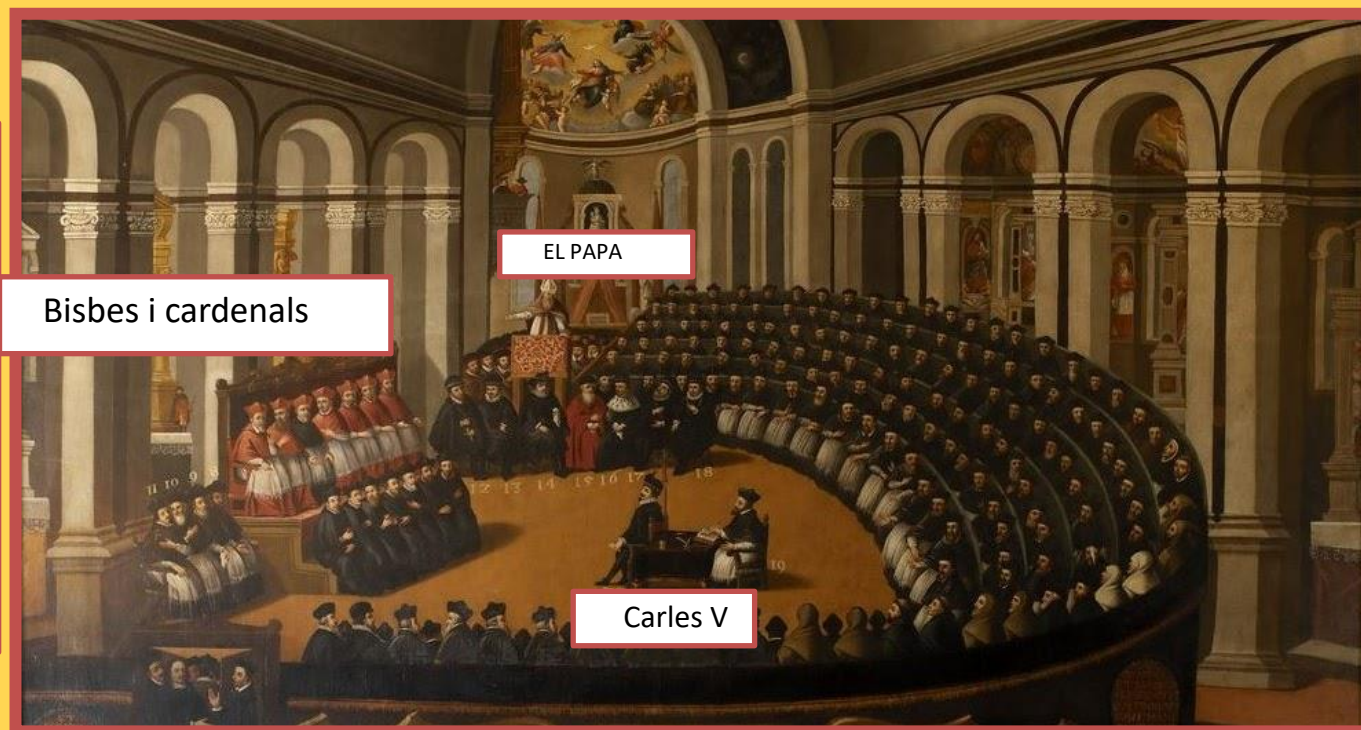
- Vol la reconciliació amb els protestants, però fracassa.
- Fixa mesures per la millora del funcionament:
 - Confirmació de la doctrina**: set sagraments, autoritat del papa, culte als sants i la mare de Déu i validesa de bones obres per a la salvació.
 - Normes per millorar la **moralitat del clergat**. Fundació de **seminaris** per a la formació.
 - Creació de nous mitjans per **difondre la doctrina**: catecisme i escoles.
 - Elaboració de l'Index de llibres prohibits (1564), llista de llibres contraris a la fe catòlica.

ORDES RELIGIOSOS: Seràn eina per difusió de la fe. Es reformen alguns ordes com els agustins o els franciscans, i se'n creen de nous com els jesuïtes (la companyia de Jesús).

EL CONCILI DE TRENTO

FRENAR
L'EXPANSIÓ DEL
PROTESTANTISME → PROCES DE
RENOVACIÓ → CONTRAREFORMA

EL PAPA PAU III
va convocar un
concili a la ciutat
de TRENTO.
(1545-1563)

La contrareforma catòlica

Què es va decidir al concili de Trento?

NOUS DOGMES DE LA DOCTRINA CATÓLICA:

La salvació de l'ésser humà amb la fe i les bones accions.

Confirmació dels 7 sacraments.

Declaració de la Vulgata: una Bíblia traduïda al llatí per sant Jeroni, com a única interpretació de les sagrades escriptures

NOVA DISCIPLINA ECLESIASTICA

Prohibir la venda d'indulgències

Creació de seminaris per formar al clero

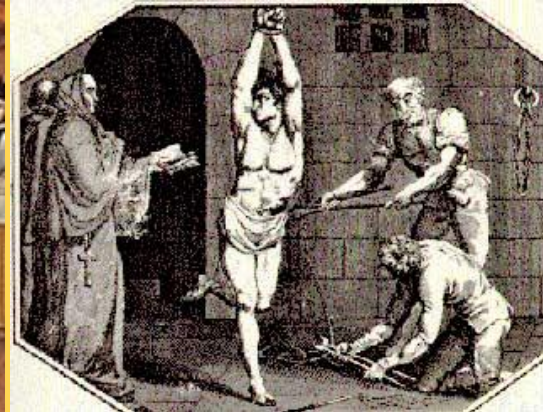
Obligació als bisbes i sacerdots a residir a la respectiva diòcesi o parròquia

Obligació al clero de portar una vida exemplar.

EL CATECISME

Publicació del catecisme, una exposició de continguts essencials de la doctrina catòlica

Auto de fe celebrado en la yglesia Parroquial de S^a Britholeme, Odo lopec, el dia 23 de febrero de el año de 1760 en virtud delo providido por el Sr. Juan yomaso de Castoreña Justicia Capellan de honor de Alagoes y Supercediendo Canonicato de Sagrada Escritura en la Real Vnibersidad Calificadora el S^o Oficio de la yngoa Canonico de esta Santa yglesia Cant. Juca Morisor vicario General de los naturales de este descubrimiento Por el yllmo. Sr. D. Jua Joseph de lancudo xequilas Arzobispo de Mex^o ex el pncipio de su Mage^d. Presedido por el S. D. Agostin Pines Xarillon Curado de O. Mag^e de dno partido sus eclesiastico Cateo incapile & comisario del S. Oficio de este Mex^o.

L'ENFRONTAMENT: LES GUERRES DE RELIGIÓ

- **En els nous països protestants:**
Crema i destrucció d'esglésies,
expropiació d'edificis religiosos,
crema d'imatges de sants i verges.
- **En els països catòlics:** Persecució de
protestants, gran repressió.

VOCABULARI

BURGESIA: Nou grup social, dins de l'estament dels no privilegiats, format per famílies de grans comerciants i banquers. Va agafar una gran importància degut a la seva riquesa i poder polític després de que algunes d'aquestes famílies s'enllacessin amb la noblesa.

MONARQUIA AUTORITÀRIA: Es considera la forma de monarquia que hi ha entre la monarquia feudal, amb poc poder, i la monarquia absoluta, en que els reis concentraran tots els poders. Les monarquies autoritàries sorgiran de l'intent dels monarques a guanyar poder sobretot davant la noblesa i els antics senyors feudals, emprenent tota una sèrie de mesures.

UNIÓ DINÀSTICA: Es refereix a la unió dinàstica de la Corona de Castella i la Corona d'Aragó amb el matrimoni d'Isabel i Ferran d'Antequera (els Reis Catòlics), que van governar conjuntament però mantenint els dos territoris independents.

HUMANISME: Corrent cultural que es desenvolupa en els segles XV i XVI, que recupera l'ésser humà com a centre del pensament, en oposició a la mentalitat medieval que tenia a Déu com a centre de tot. Forma part del Renaixement, en que es té com a referent la cultura grecolatina.

TEORIA COPERNICANA o HELIOCÈNTRICA: Teoria que defensava que el Sol era el centre de l'univers i no la Terra. La va desenvolupar Nicolau Copèrnic que la va acabar negant davant la repressió de l'Església Catòlica.

REFORMA LUTERANA: Moviment religiós que s'inicia quan Martí Luter escriu les 95 tesis, el 1515, criticant el papa Lleó X arrel de la concessió d'indulgències per construir la basílica de Sant Pere de Roma. Aquest fet significarà el trencament amb l'església catòlica i l'expansió de nous moviments religiosos anomenats protestants.

CONTRAREFORMA: És la reacció de l'Església Catòlica al moviment religiós del protestantisme, i comprèn tant la repressió duta a terme contra els considerats heretges, com les mesures de reforma de l'Església Catòlica.

CONCILI DE TRENTO: Reunió que es produeix a Trento entre el 1545 i el 1563, que busca la reconciliació de l'Església Catòlica amb els protestants. Aquesta entesa no es produirà, però del Concili en sorgeixen tota una sèrie de mesures de reforma de l'església per millorar-ne el funcionament.

HERETGES: Aquells que l'Església catòlica considerava que havien parlat o actuat en contra de la fè o l'església catòlica.

COMPANYIA DE JESÚS: És un orde religiós que es fundà en l'època que comprèn la contrareforma (anys 30 del segle XVI), per Ignasi de Loiola, antic soldat del rei Carles I. Dins l'orde, a més dels vots monàstics habituals, també seguien el vot d'obediència al papa. Van predicar i ensenyar arreu, i van fundar missions a Amèrica i Àsia.